

בש"פ 3412/22 - פלוני נגד פלונית

בבית המשפט העליון
בש"פ 3412/22

לפני: כבוד הנשיאה א' חיות

התובע בתיק 3173/2021 (בית פלוני
הדין השרעי באקה אל גרבייה):

נגד

הנתבעת בתיק 3173/2021 (בית פלונית
הדין השרעי באקה אל גרבייה):

הודעה מטעם הנתבעת מיום 24.5.2022
הודעה מטעם היועץ המשפטי של בתי הדין השרעיים
מיום 30.5.2022
הודעה מטעם התובע מיום 9.6.2022
הודעה מטעם היועץ המשפטי לבתי הדין השרעיים
מיום 28.12.2022
הודעה מטעם הנתבעת מיום 23.1.2023

בשם התובע בתיק 3173/2021 עו"ד מוראד דקה
(בית הדין השרעי באקה אל
גרבייה):

בשם הנתבעת בתיק
3173/2021 (בית הדין השרעי
באקה אל גרבייה): עו"ד אומימהחאמד

בשם היועץ המשפטי לבתי הדין
השרעיים: עו"ד ניבאל חסנין

החלטה

עמוד 1

בהתאם להוראת סעיף 7א(ב) לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956 (להלן: חוק כפיית ציות), מזכירות בית הדין השרעי בבאקה אל גרבייה (להלן: בית הדין) הביאה לידיעתי את החלטת בית הדין מיום 16.5.2022, שבמסגרתה הושתו על הנתבעת בתיק 3173/2021 "קנס חודשי לטובת המדינה ב[ס]ך של 1000 ש"ח" ו"פיצוי חודשי [ש]ישולם לתובע ב[ס]ך 2000 ש"ח"; שניהם "עבור כל חודש בו הנתבעת נמנעת לפעול בהתאם להחלטה". זאת, בגין הפרת הוראות פסק דין קודם שניתן בעניינים של הצדדים, באשר לזמני השהות של התובע עם בתם המשותפת. עוד הורה בית הדין על "מעצר לא בפועל של הנתבעת לתקופה של חודש ימים למשך שלושה חודשים מיום מתן ההחלטה".

רקע הדברים

1. כעולה מהחומר שהובא לעיוני, התובע והנתבעת נישאו בשנת 2005, ובשנת 2009 נולדה בתם (להלן גם: הקטינה). יחסי התובע והנתבעת עלו על שרטון, הם התגרשו ביום 18.3.2013, ומאותה העת הייתה הקטינה במשמורתה של הנתבעת. על רקע זה, ביום 28.6.2015 הגיש התובע תביעה לבית הדין השרעי בבאקה אל גרבייה לקביעת זמני שהות עם הקטינה (תיק 1561/2015; להלן: התיק הראשון).
2. ביום 29.3.2020 ניתן פסק הדין בתיק הראשון, ובו קבע בית הדין את זמני השהות של הקטינה עם התובע. בין היתר, נקבע כי לנתבעת ומשפחתה תינתן תקופה של חודשיים להכין את הקטינה לקיום מפגשים שבועיים עם התובע במרכז קשר באום אל פחם, למשך תקופה של ארבעה חודשים. לאחר תקופה זו, כך נקבע, יתקיימו מפגשים מחוץ למרכז קשר, בבית התובע או משפחתו, בימי שישי. עוד נקבע כי בהמשך ניתן יהיה לבחון את האפשרות להרחבת זמני השהות. בית הדין הוסיף וקבע כי אם הנתבעת לא תיישם הוראות אלו, יושתו עליה סנקציות של עיכוב יציאה מן הארץ ושליטת רישיון נהיגה. לצד זאת, בית הדין הורה על עיכוב יציאת הקטינה מן הארץ. בפסק דינו פירט בית הדין על ניסיונותיו להימנע מהכרעה שיפוטית בעניין זמני השהות, והוסיף כי במשך חמש השנים שבהן התנהל ההליך בפניו, וחרף מעורבותם של גורמי רווחה שונים, לא חלה התקדמות מצד הנתבעת בכל הנוגע לקיום הקשר בין הקטינה לתובע. בנוסף, בית הדין דחה טענות שונות שהעלתה הנתבעת על כך שהתובע הוא גורם שלילי בחיי הקטינה, ואף מתח ביקורת על התנהלותה לאורך ההליך, ובכלל זה על כך שהפרה החלטות שונות שניתנו על ידי בית הדין.
- הנתבעת לא השלימה עם פסק הדין בתיק הראשון, והגישה עליו ערעור לבית הדין השרעי לערעורים בירושלים. הערעור נדחה ביום 3.9.2020 (תיק 163/2020), ולאחר דחיית הערעור הגישה הנתבעת עתירה לבית משפט זה לבטל את פסק הדין בתיק הראשון (בג"ץ 6865/20). עתירה זו נדחתה ביום 8.10.2020 (השופט ע' גרוסקופף, בהסכמת השופטים ע' פוגלמן ו' אלרון).
3. ביני לביני, ביום 29.9.2020, הגיש התובע תביעה לבית הדין השרעי בבאקה אל גרבייה, בטענה כי התובעת אינה מקיימת את הוראות פסק הדין שניתן בתיק הראשון (תיק 2180/2020). ביום 12.10.2021 נדחתה תביעת התובע מן הנימוק שהינה מוקדמת, שכן המפגש הראשון בין התובע והקטינה תואם על ידי גורמי הרווחה ליום 3.10.2020 – ימים ספורים לאחר שהגיש התובע את התביעה שבה טען כי הנתבעת מפרה את הוראות פסק הדין בתיק הראשון. סמוך לאחר מכן, ביום 28.11.2021 הגיש התובע תביעה נוספת לבית הדין השרעי בבאקה אל גרבייה בטענה כי הנתבעת אינה מקיימת את הוראות פסק הדין בתיק הראשון, ובמסגרתה ביקש כי בית הדין ישית על הנתבעת סנקציות שונות במטרה לאכוף את הוראות פסק הדין (תיק 3173/2021).

4. ביום 16.5.2022 ניתנה ההחלטה נושא ההליך דנן. בית הדין קבע כי הנתבעת לא עמדה בהוראות פסק הדין בתיק הראשון, וכי התנהגותה הביאה לכך שהקטינה אינה מקיימת קשר עם התובע. בית הדין הוסיף כי כל עוד הנתבעת לא תשנה מדרכיה, לא ניתן יהיה לשקם את היחסים בין הקטינה לתובע. אי לכך, ועל מנת להבטיח שהנתבעת תפעל בהתאם להחלטות בית הדין, הושת עליה "קנס חודשי לטובת המדינה ב[ס]ך של 1000 ש"ח", בעבור כל חודש שבו היא תמנע מלפעול בהתאם להוראות פסק הדין בתיק הראשון. בנוסף, בית הדין השית על הנתבעת מאסר על תנאי של חודש ימים, למשך שלושה חודשים מיום ההחלטה, על מנת להעניק לה הזדמנות לקיים את הוראות בית הדין. עוד הורה בית הדין כי הנתבעת תישא ב"פיצוי חודשי [ש]ישולם לתובע ב[ס]ך 2000 ש"ח", אף הוא בעבור כל חודש שבו היא לא תפעל בהתאם לפסק הדין האמור. החלטת בית הדין בעניין הפיצוי החודשי לתובע, כך צוין, ניתנה מכוח סעיף 68(א) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 (להלן: חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות). כמו כן חייב בית הדין את הנתבעת בהוצאות התובע בסך 15,000 ש"ח.

5. ביום 7.6.2022 הודיעה הנתבעת כי היא הגישה ערעור על החלטת בית הדין לבית הדין השרעי לערעורים (תיק 278/2022). ביום 1.12.2022 נדחה ערעורה של הנתבעת, והיא שוב הגישה עתירה לבית משפט זה בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, לבטל את החלטת בית הדין מיום 16.5.2022 ואת פסק הדין בערעור עליה. עתירה זו נדחתה על הסף לנוכח העובדה שההליך דנן - העוסק אף הוא בסנקציות שהוטלו על הנתבעת - עודנו תלוי ועומד (בג"ץ 600/23).

טענות הצדדים

6. הנתבעת סבורה כי יש להורות על ביטול ההחלטה נושא ההליך דנן. ראשית, הנתבעת טוענת כי פסק הדין בתיק הראשון ניתן בהתבסס על מסכת עובדתית שגויה, וכי הקביעות בעניין התנהלותה מנוגדות לחוות הדעת המקצועיות שהוגשו לבית הדין. כמו כן, לשיטת הנתבעת פסק הדין בתיק הראשון אינו משרת את טובת הקטינה וביצועו אף עשוי לגרום לה נזקים בלתי הפיכים. הנתבעת מוסיפה כי לאחר שערעורה על פסק הדין בתיק הראשון נדחה, וכך גם העתירה בבג"ץ 6865/20 - היא "החלה בביצוע הוראות פסק הדין" בהתאם להוראות גורמי הרווחה. בהקשר זה מציינת הנתבעת כי הקטינה מתייצבת למפגשים במרכז קשר, וזאת חרף קשיי הקטינה לעשות כן וחרף מצבה הנפשי.

בהמשך לכך, הנתבעת טוענת כי בהליך שהתנהל בפני בית הדין לא הוכח כי היא הפרה את הוראות פסק הדין בתיק הראשון. לטענת הנתבעת, במסגרת התביעה הקודמת שהגיש התובע לאכיפת פסק הדין בתיק הראשון (2180/2020), הוא הסכים להשהות את ביצוע פסק הדין על מנת לאפשר לקטינה לעבור טיפול פסיכולוגי, אך לבסוף הוא בחר שלא לשתף פעולה עם טיפול זה. על רקע האמור סבורה הנתבעת כי ההחלטה בענייננו מתעלמת מהמציאות שנוצרה לאחר מתן פסק הדין בתיק הראשון, ובכלל זה עיכוב ביצוע פסק הדין בהסכמת התובע, וכן המלצות גורמי הרווחה כי ישום פסק הדין אינו יעיל בטרם תשלם הקטינה הליך טיפולי מתאים. עוד טוענת הנתבעת כי החלטת בית הדין לפסוק לתובע פיצויים מכוח סעיף 68(א) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות מהווה חריגה מסמכות, שכן סעיף זה נועד להרתיע מפני הפרת החלטות והוא אינו מקנה סמכות להשית סנקציות עונשיות.

7. התובע, מצדו, סבור כי אין להתערב בהחלטת בית הדין. התובע טוען כי בהליך שהתנהל בפני בית הדין הוכח

שיש בהתנהלות הנתבעת לאורך השנים משום יצירת ניכור הורי חמור כלפיו. התובע מוסיף כי טענת הנתבעת לפיה הקטינה זקוקה לטיפול בטרם ניתן יהיה לקיים את פסק הדין, מהווה למעשה המשך לטענות שהיא מעלה לאורך שמונה השנים האחרונות, ולפיהן הקטינה אינה יכולה לקיים קשר עם התובע עד להשלמת טיפול "שגבולותיו נותרו לוט בערפל". טענה זו, כמו גם הטענה כי הקטינה מסרבת לפגוש את התובע, נדחו זה מכבר, ולשיטת התובע אין מקום לשוב ולדון בהן במסגרת ההליך דנן. בנסיבות אלו, טוען התובע כי התערבות בית הדין הייתה בלתי נמנעת. התובע מציין כי בניגוד לאופן שבו הציגה הנתבעת את פסק הדין בתיק 2180/2020, תביעה זו נדחתה מטעמים פרוצדורליים וממילא לא נבחנה לגופה.

עוד טוען התובע כי הקנס שהושת על הנתבעת, וכן רכיב המאסר בהחלטת בית הדין, הם תוצר של איזון סביר ומידתי, לצורך הבטחת אכיפת פסק הדין בתיק הראשון. לשיטתו, בית הדין מיצה לאורך השנים כל הליך טיפולי במטרה להבטיח את טובת הקטינה, אך בנסיבות שנוצרו אין מנוס מפני השתת סנקציות על מנת להתמודד עם הניכור ההורי שיוצרת הנתבעת. בהקשר זה מוסיף התובע וטוען כי הסנקציות שהשית בית הדין על הנתבעת צופות פני עתיד ולא נועדו להענישה בגין מעשי העבר. התובע מדגיש כי כל רצונו הוא שהנתבעת תשתף פעולה, אך כל עוד לא יחול שינוי בהתנהלותה, אין מנוס מהותרת הסנקציות על כנן. באשר לפיצוי הכספי שנפסק לטובתו, טוען התובע כי מדובר בשימוש סביר ומידתי בסמכות המוקנית לבית הדין לפי סעיף 68(א) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות.

8. היועץ המשפטי לבתי הדין השרעיים (להלן: היועץ) סבור אף הוא כי בנסיבות העניין לא קמה עילה להתערבות בהחלטת בית הדין. היועץ טוען כי ההחלטות בעניין רכיב המאסר, והקנס החודשי לטובת אוצר המדינה, ניתנו מתוקף הסמכות שהוקנתה לבית הדין בחוק כפיית ציות, ולאחר שניתנה לנתבעת "הזדמנות סבירה לבצע את החלטות [בית הדין]". היועץ מוסיף כי בהחלטתו הבהיר בית הדין שהשתת הסנקציות על הנתבעת נועדה להביא לאכיפת הוראות פסק הדין בתיק הראשון, וכי הדבר נועד להבטיח את טובת הקטינה. באשר להחלטה בעניין הפיצוי החודשי שנפסק לטובת התובע, טוען היועץ כי החלטה זו ניתנה בהתאם לסמכות הנתונה לבית הדין בסעיף 68(א) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, וכי אף היא נועדה להבטיח את ביצוע החלטות בית הדין בעניין זמני השהות של התובע עם הקטינה. בשולי הדברים מוסיף היועץ כי טענות הנתבעת הן למעשה טענות ערעוריות ואינן רלוונטיות להליך דנן.

דיון והכרעה

9. לאחר עיון בהחלטת בית הדין נושא ההליך דנוכן בהחלטות השונות הרלוונטיות לענייננו שניתנו בעניינם של הצדדים, ובעמדות הצדדים והיועץ, לא מצאתי מקום לעשות שימוש בסמכותי לפי סעיף 7(א) לחוק כפיית ציות, לבטל או לשנות איזה מרכיבי ההחלטה נושא ההליך שלפניי.

בהחלטתו מיום 16.5.2022, עשה בית הדין שימוש בסמכותו מכוח סעיף 7(א) לחוק כפיית ציות והשית על הנתבעת קנס חודשי לטובת אוצר המדינה בסך של 1000 ש"ח, בעבור כל חודש שבו היא תמנע מלפעול בהתאם לפסק הדין בתיק הראשון; וכן מאסר על תנאי של חודש ימים, למשך שלושה חודשים מיום מתן ההחלטה. בניגוד לעמדה שהציגה הנתבעת בהליך דנן, כאילו בית הדין השית עליה "מאסר בפועל", הבהיר היועץ כי מדובר ב"מאסר על תנאי לתקופה של חודש ימים אשר יעוכב [במשך] פרק זמן של שלושה חודשים מיום [ה]החלטה בכדי לא[פ]שר לנתבעת ביצוע החלטת בית הדין בעניין [...] הסדרי הראיה [...]". כלומר, בית הדין נמנע מהשתת מאסר על הנתבעת באופן

מידי, והעניק לה פרק זמן נוסף בן מספר חודשים לצורך קיום הוראות בית הדין בעניין זמני השהות (ראו והשוו: בש"פ 4961/22 פלונית נ' פלוני, פסקה 12 (11.8.2022) (להלן: בש"פ 4961/22)).

10. סעיף 7א(א) לחוק כפיית ציות קובע כי בעת שבית הדין דן בעניין שבסמכותו, נתונות לו הסמכויות הקבועות בסעיפים 6-7 לפקודת ביזיון בית משפט (להלן: הפקודה). סעיף 6(1) לפקודה מקנה לבית הדין את הסמכות "לכונן אדם בקנס או במאסר לציית לכל צו" שניתן על ידו בעניין שבסמכותו, וכפי שנפסק לא אחת, סמכות זו נועדה להביא לכפיית ציות בעתיד של הצו השיפוטי הרלוונטי ואין מדובר בענישה בגין הפרות שאירעו בעבר (ראו, למשל: בש"פ 4961/22, בפסקה 11; בש"פ 1944/21 פלוני נ' פלונית, פסקה 7 (22.4.2021)). עוד נפסק כי בטרם יפנה בית הדין לשימוש בסמכויות המוקנות לו לפי הפקודה, עליו למצות את השימוש באמצעים פוגעניים פחות, ובלבד שהשתת הסנקציות לפי הפקודה עשויה להביא לקיום הצו השיפוטי (ראו, למשל: בש"פ 8334/22 פלוני נ' פלונית, פסקה 8 (3.1.2023)).

11. מהחומר שהובא לעיוני עולה כי ההחלטה בענייננו ניתנה לאחר שבית הדין השתכנע כי הנתבעת פועלת באופן שמסכל את האפשרות לקיים את המפגשים בין התובע לקטינה. בהקשר זה הדגיש בית הדין כי "העובדות שלפנינו אינן מותירות ספק בדבר חוסר כנות כוונותי[ה] של הנתבעת", וכי לו הייתה הנתבעת משתפת פעולה עם ההסדרים בעניין זמני השהות של התובע עם בתו "היינו רואים התקדמות לאורך השנים". יתרה מכך, בית הדין קבע כי התנהלות הנתבעת הביאה "לתחושת אימה קיצונית של הקטינה עם ראיית תמונת אביה". קביעות אלו התבססו על הראיות הרבות שהוצגו בפני בית הדין, ובכלל זה על עמדת גורמי הרווחה. עוד יש לציין כי בית הדין השרעי לערעורים לא מצא להתערב בקביעות אלו.

בשים לב לאמור, סבר בית הדין כי ככל שהנתבעת לא תחדל מהתנהגותה מתעורר חשש "הנצחת כישלון הקשר" בין התובע לקטינה. בנסיבות אלו, ובהינתן ההזדמנויות הרבות שניתנו לנתבעת לשנות מהתנהגותה לאורך השנים, אני סבורה כי הסנקציות שהשית בית הדין על הנתבעת הן מידתיות (ראו והשוו: בש"פ 3592/19 פלוני נ' פלונית, פסקה 4 (18.6.2019)). בהקשר זה יש להדגיש כי הסנקציות שהושטו על הנתבעת צופות פני עתיד, ואין בהן כדי להענישה. מדובר בסנקציות מותנות, שתופעלנה רק בהינתן הפרות נוספות, והן נועדו להביא את הנתבעת לפעול באופן שלא יכשיל את ההסדרים שנקבעו על ידי בית הדין בכל הנוגע לזמני השהות של התובע עם בתו (ראו והשוו: בש"פ 6962/19 פלוני נ' פלונית, פסקה 4 (17.11.2019)).

12. עוד מצאתי לציין כי חלק נכבד מטענות הנתבעת בהליך דנן מכון נגד פסק הדין בתיק הראשון, ובכללן הקביעות העובדתיות שנכללו בו. מדובר בטענות בעלות אופי "ערעורי" מובהק שההליך דנן אינו האכסניה המתאימה להעלותן (ראו, למשל: בש"פ 3060/20 פלוני נ' פלונית, פסקה 13 (18.6.2020) (להלן: בש"פ 3060/20); בש"פ 7491/18 פלוני נ' פלונית, פסקה 7 (5.12.2018) (להלן: בש"פ 7491/18)). יתרה מכך, מדובר בפסק דין חלוט שהערעור עליו נדחה על ידי בית הדין השרעי לערעורים, והעתירה שהגישה הנתבעת עליו לבית משפט זה, נדחתה אף היא.

13. לא נעלמו מעיניי טענות הנתבעת באשר לפיצוי שנפסק לטובת התובע מכוח סעיף 68א(א) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, אך סוגיה זו חורגת מגדרו של ההליך דנן המתקיים לפי סעיף 7א(ב) לחוק כפיית ציות, ומשכך אין מקום להידרש לסוגיה זו במסגרתו (ראו והשוו: בש"פ 4106/22 פלוני נ' פלוני, פסקה 11 (27.7.2022); בש"פ

4267/21 פלונתני' פלוני, פסקה 7 (10.8.2021); בש"פ 3060/20, בפסקה 16). בדומה לכך, אין מקום להידרש במסגרת ההליך דן להוצאות שפסק בית הדין לטובת התובע (ראו והשוו: בש"פ 7491/18, בפסקה 8).

14. אשר על כן, לא מצאתי להתערב בהחלטת בית הדין מיום 16.5.2022. החלטתי מיום 19.5.2022 המורה על עיכוב ביצוע רכיב המאסר בהחלטת בית הדין מבוטלת בזאת.

ניתנה היום, ט"ו בשבט התשפ"ג (6.2.2023).

ה נ ש י א ה
